

A leletanyag az elsődleges feldolgozás után a Magyar Nemzeti Múzeumban kerül végleges elhelyezésre.

A feltárás munkatársai: Kriveczky Béla régész; Frank Tamás, Kiss András, Krizsnóvszky Máté, Ligeti Gábor, Pál Róbert és Reszler József Péter technikusok.

KISS CSABA KÁLMÁN

176. Kóny határa (Győr-Moson-Soporn megye) Ő, U, R, Á, I

Az M85 gyorsforgalmi út építése kapcsán a győri Xántus János Múzeum munkatársai az alábbi feltárásokat végezték.

Csornai úton aluli dűlő (KÖH 67215): A lelőhelyen 2011–2012, 2014-ben végzett kutatásokat összefoglalóan lásd a 2014. év jelentései között.

Diana vendéglővel szemben (KÖH 67213): A 2011 októberében pozitív eredménnyel zárult próbafeltárást követően a lelőhelyszakasz teljes lehumuszolását majd feltárását 2011. november 7–25. között végeztük el. A feltárt terület nagysága: 886 m². A kibontott 11 telepjelenség közül egy árok, a többi kisebb gödör volt. Datálásuk kérdéses, mivel csak az árokból került elő leletanyag (őskor).

Munkatársak: Pesti Krisztina, Herbály Róbert, Kulcsár Zoltán, Kulcsár-Szőcs Judit.

NAGY ANDREA

Markotai út (KÖH 24324): A lelőhelyen 2011, 2013–2014-ben végzett kutatásokat összefoglalóan lásd a 2014. év jelentései között.

Proletár-dűlő (KÖH 51436): Az M85 gyorsforgalmi út Enese elkerülő szakaszának építése kapcsán, 2008–2009-ben, a KÖSZ munkatársai tárták fel a lelőhely K-i felét.³⁶ 2009. július 24.–2010. szeptember 30. között, ugyanők végezték a nyomvonal humuszolását kísérő régészeti szakfelügyeletet, aminek során a lelőhely bővülését figyelték meg K-i és Ny-i irányban egyaránt. A dokumentált jelenségek feltárását 2011-ben, a győri Xántus János Múzeum régészei végezték el. A már korábban lehumuszolt területet géppel újra kellett nyesni a munkák folytatásakor. A főpálya melletti szervizút nyomvonalán viszont nekünk kellett még a felső termőréteget eltávolítani. A terület K-i felében mocsaras, vizenyős rész található, itt csak a szárazabb időszakban kiszáradt felületen tudtunk dolgozni. A feltárást 2011. augusztus 10. és szeptember 16. között végeztük el. Összesen 527 objektumot bontottunk ki és dokumentáltunk le 7753 m² területen. Ezek általában telepjelenségek, melyek az őskorra (késő neolitikum, kora rézkor) és az Árpád-korra datálhatók. Valamint előkerült még 2, kérdéses keltezésű sír és 3, valószínűleg Árpád-kori, gödörben eltemetett egyén csontváza.

A főpálya nyomvonalának K-i felében főként cölöplyukak, cölöplyuk sorok találhatók, valamint egy, valószínűleg kora rézkori, alapárkos ház nyomát fedeztük fel (leletanyaga nem

volt, a környékén viszont kora rézkori objektumok voltak). A terület Ny-i felében sűrűsödnek az objektumok, ezek között sok a mély gödör, kút. Az Árpád-kori objektumok a terület Ny-i részében kerültek elő.

A lelőhely szervizútra eső szakaszán nagyrészt szintén telepjelenségeket (ház, kemence, árok, cölöplyuk, gödör, kút) találtunk, melyek a késő neolitikumból, kora rézkorból és Árpád-korból származnak, és itt tártuk fel a fent jelzett sírokat és gödörbe temetett vázakat. A főnyomvonalba eső lelőhelyszakaszon megfigyelt, fentebb említett objektumsűrűség, ill. objektumok eloszlása ezen a részen is hasonló. Tehát a terület K-i felében kevés objektum volt: ezek főként cölöplyukak, kevés gödör és 3 szélesebb árok. A terület Ny-i és ÉNy-i felében sűrűsödnek az objektumok, ezek között megtalálható egy Árpád-kori ház és a hozzá tartozó kemence, gödör, cölöplyuk, árok, a sírok, ill. a csontvázakat tartalmazó gödör. A terület ÉNy-i felében található egy szürkésbarnás-fekete réteg, melynek lebontása során számos kora rézkori kerámia, állatsont, kova (magkő és pattinték) került elő. Erre rá lett ásva néhány, az Árpád-korból származó gödör és egy árok. Ezek kibontása és dokumentálása után lebontottuk a fent említett réteget, mely alatt újabb objektumfoltokat találtunk. Ezek között vannak gödrök és cölöplyukak, a bennük lévő leletanyag alapján egyik részük a késő neolitikumból, a másik részük a kora rézkorból származik.

Érdekesebb objektumok: a feltehetően kora rézkori, alapárkos ház (kétosztatú, az alapárokban cölöplyukak találhatók), egy őskori gödör kutyacsontvázal, egy másik, kérdéses korú gödör, betöltésében egymás alatt 2 kutyacsontvázal. Kibontottunk továbbá egy gödröt, melynek legtetőjén, középső, ill. alsó részében 1-1 emberi csontváz került elő. A felső felnőtt (férfi) csontváza volt, míg a másik kettő gyermek. Melléklet csak a második csontváz lábánál volt: marhacsigolyák és medencsont. A gödör legalsó feléből egy erősen kihajló peremű, Árpád-kori fazék töredékei kerültek elő. A terület ÉNy-i felében, egymás mellett 2 DNy–ÉK-i tájolású, melléklet nélküli, a nyomok alapján feltehetően rablott sírt tártunk fel. Az egyetlen Árpád-kori házból és a hozzá tartozó kemencéből feltűnően sok állatsont került elő.

Fontosabb leletek: több egész és töredékes fazék, valamint egy szinte teljesen ép korsó az Árpád-korból; a kora rézkori szürkésbarnás-fekete rétegből pedig nagyobb mennyiségű kova magkő és pattinték.

Munkatársak: Gera Ágnes, Szalai Gábor, Szöllösi Géza.

PESTI KRISZTINA

Szapudi-határra-dűlő I. (KÖH 67209): A lelőhelynek a nyomvonal és a humuszdepónia által érintett területén 2011. március 7. és április 15. között végeztük el a próba-, majd két kutatóárok összenyitásával a teljes felületű (1 128 m²) megelőző feltárást.

A régészeti objektumok a sárgásszürke altalajban fekete foltal rajzolódta ki. Öt objektum került kibontásra: 4 gödör és egy árok. Datálható leletanyagot két gödör betöltése tartalmazott, az egyikben vaskori, kelta edénytöredékek (köztük seprűs oldaltöredékek), a másikban Árpád-korhoz köthető oldaltöredékeket találtunk.

36 RKM 2008, 218., RKM 2009, 251–252.

A depónia Ny-i felében talált jelenségek már valószínűleg a *Szapudi-határra-dűlő II. (KÖH 67211)* lelőhelyhez tartozhatnak. Ez utóbbi lelőhelyen a 2011-ben és 2013-ban végzett kutatásokat összefoglalóan lásd a 2013. év jelentései között.

Munkatárs: Hargitai András.

NAGY ANDREA

177. Köblény, Temető (KÖH 78061)

(Baranya megye) Kő

A helyi földrajzi nevek gyűjteménye szerint a település D-i szélén fekvő temetőben a középkori templom helye, „a romos kőfalak alapjai” 1979-ben még kivehetők voltak. 2011. március 28-án a temető síroktól mentes, ÉK-i részén, a Kossuth utca mentén húzódó rézsűben, továbbá felette, a temető szélét kísérő akácós sávban, végül pedig az út másik felén, egy mélyebb fekvésű telek szélén sok apró, középkori építési törmelék, vörös tégladarabokat, apró, fehér mészköveket és fehér mészhabarcserögöket figyeltünk meg.

Munkatársak: Máté Gábor, Patton Gábor.

K. NÉMETH ANDRÁS

178. Körmend, Bel- és külváros (KÖH 44261)

(Vas megye) Á, Kk, Kú, Ú

2011. május 11.–július 11. között a Vas Megyei Múzeumok Igazgatósága régészeti szakfelügyeletet látott el a kastély előtt épülő körforgalomhoz kapcsolódó földmunkák során. A színház előtti szakaszon a földmunkák a többi helyszínhez képest nagyobb mélységet értek el. Összesen 127 régészeti korú és kora újkori jelenséget észleltünk, melyek túlnyomó többsége a Batthyány utca D-i felében került elő, a 0,8–1 m vastag újkori feltöltés alatt.

A városról készült, első fennmaradt, 1667-ből származó felmérés szerint, az érintett terület a mai állapotoknak megfelelően a főtér DNy-i sarkában helyezkedett el.

A vizsgált terület Ny-i és K-i fele között a feltárás során markáns különbséget tapasztaltuk, ami mind a talaj jellegében, mind az objektumok típusában, mind az előkerült leletanyagban megnyilvánult.

A tér felőli oldalon, több kisebb-nagyobb tárolóverem mellett, egy nagy méretű, É–D irányban elnyúló, amorf gödör került elő, amely az út nyomvonalán túl, a Szabadság tér alatt is folytatódott. A gödör betemetése után, fölötte és a környékén jelentős visszatérő tüzelőtevékenység folyhatott, ezzel független össze a rajta és a környezetében előkerülő 3–4 m hosszú, vörösre égett, teknőszerű gödrök, melyeket rendszerint több más jelenség szuperpozíciója csipkézett. Néhány tároló- és a nagyobb amorf gödörből jelentősebb mennyiségű vassalak is előkerült anélkül, hogy a vas megmunkálásával közvetlenül kapcsolatba hozható objektumokat találtunk volna. A tér felőli oldalon talált jelenségekből a 13–15. századra keltezhető kerámiaanyag került elő.

A Batthyány utca színház felőli oldalán, a modern feltöltés alatt egy sötétszürke réteg jelentkezett. Az első katonai felmérés

térképén egy szélesebb, részben talán már betemetett árkot ábrázolnak itt, amely a korábbi térképeken nem szerepelt és a vár körüli vízesárok helyétől is távolabb helyezkedett el. Az említett sötét, iszapos rétegben nem jelentkeztek a tér felőli oldalon megfigyeltekhez hasonló objektumok. Itt kizárólag egymástól 2–3 m távolságra fekvő, kora újkori oszlophelyeket találtunk, melyek zöme a színház előtt, egyetlen ívelt sorba rendeződött. Az oszlophelyek sora mindkét irányban folytatódott a vizsgálható területen kívül is. Az általunk talált cölöplyukak a szürke iszapban világosabb, homokos-kavicsos betöltésű, 50–80 cm átmérőjű foltként, a többi objektumnál magasabban jelentkeztek. Értékelhető leletanyag alig, famaradvány viszont majdnem mindegyikben került elő. A cölöpsor Ny-ról szinte átöleli a ma a színháznak otthont adó épületet, ami az 1740-es évek első felében lovardának épült. Egymáshoz viszonyított helyzetük azt sugallja, hogy itt az épületet övező kerítésről van szó.

Az említett jelenségek mellett a Batthyány valamint a Damjanich utcák között, a bíróság épületének a K-i oldalán vízvezeték fektetése során, egymástól 7–8 m-re egy barokk ház két egymásra merőleges 1,1 m széles, téglából készült alapfala került elő kb. 70 cm mélységben.

1847-ben készültek el a városban az első téglából rakott boltozott csatornák, melyek a Rábába vezették az esővizet. A körforgalom építése során ilyen csatorna került elő a színház előtti részen, valamint a bíróság K-i oldalán is. A csatornák talán éppen az első katonai felmérésen szereplő árok kiváltására épültek.

Munkatársak: Horváth András, Horváth Dorina, Vámos Péter technikusok.

HORNOK PÉTER

179. Körösújfalú határa (Békés megye) Ő, U, R, B, Sza, A, Á, Ú, I

A Körösújfalú, Kótpusztá-1 kút termelésbe állításához tervezett gázvezeték nyomvonalán 2011. március 12-én a Békés Megyei Múzeumok Igazgatósága munkatársai, Szatmári Imre és Liska András 8 régészeti lelőhely területét járták be. A lelőhelyek nagy részén az 1970-es években történt topográfiai adatgyűjtések során kis kiterjedésű, igen kopott halmokat dokumentáltak. A nyilvántartásban szereplő halmok közül ma már gyakorlatilag egyet sem lehet azonosítani. A topográfiai terepbejárások óta eltelt évtizedek intenzív mezőgazdasági művelése következtében valószínűleg olyan mértékben elszántották a kicsiny halmokat, hogy azokat ma már a felszínen szabad szemmel nem lehet megfigyelni.

A *Vésztői út (MRT 6. k. 9/41. lh., KÖH 5661)* lelőhely kiterjedése viszont jelentősen megváltozott a korábbi ismereteinkhez képest: nemcsak jelentősen bővült, hanem kiderült, hogy a korábban külön lelőhelyként nyilvántartott *Vasút-dűlő (MRT 6. k. 9/23. lh., KÖH 5643)* területét is magában foglalja.

2011 nyarán a gázvezeték nyomvonalába eső lelőhelyeken az Ásatárs Kft. (Gallina Zsolt és Gulyás Gyöngyi) végezte el a megelőző feltárást.

Gonda-tanya (MRT 6. k. 9/29. lh., KÖH 5649): A lelőhely a vésztői műút D-i oldala és egy K–Ny-i irányú csatorna között – mely a Cigány-foki csatornával párhuzamosan fut – terül el.